Grootveld - Alsemberg

Een nota

Auteurs:
N. Jennes (veldwerkleider)
Y. Raczynski-Henk (assistent-aardkundige)

Autorisatie:
B. Weekers-Hendrikx (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)

Colofon

VEC Nota 544

Grootveld - Alsemberg. Een nota.

Vlaams Erfgoed Centrum bvba
Auteurs: N. Jennes & Y. Raczynski-Henk

Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bvba, Geel, januari '19
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bvba.

Vlaams Erfgoed Centrum bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

ISSN 2506-7486

Vlaams Erfgoed Centrum
Liesdonk 5
2440 Geel
info@vlaamserfgoedcentrum.be
www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1		Generiek (N. Jennes)	5
	1.1	Beschrijvend gedeelte	5
	1.2	Administratieve gegevens	6
	1.3	Archeologische voorkennis en maatregelen	7
	1.4	Huidig gebruik en verstoringen	7
	1.5	Beschrijving van de geplande werken	7
	1.6	Juridisch kader	7
2		Proefsleuvenonderzoek (N. Jennes)	9
	2.1	Doelstellingen	9
	2.2	Werkwijze en onderzoeksstrategie	9
	2.2.1	Strategie	9
	2.3	Methodiek tijdens het veldwerk	11
	2.4	Assessmentrapport	12
	2.4.1	Methoden, technieken en criteria bij het assessment	12
	2.4.2	Aardkundige beschrijving (Y. Raczynski-Henk & N. Jennes)	12
	2.4.3	Assessment van de sporen	14
3		Besluit (N. Jennes)	17
	3.1	Assessment van het onderzochte gebied	17
	3.2	Potentieel op kennisvermeerdering	18
	3.3	Bepaling van vervolgonderzoek	18
4		Samenvatting	19
Literatuur			19
Geraadpleegde websites			19
Lijst van afbeeldingen en tabellen			20

Bijlage 1 Plannenlijst
Bijlage 2 Fotolijst
Bijlage 3 Tekeninglijst
Bijlage 4 Sporenkaart
Bijlage 5 Digitale hoogtemetingen
Bijlage 6 Referentieprofiel
Bijlage 7 Afkortingen in de database

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19e E - heden
Nieuwe tijd:		16e E - 18e E na Chr.
Middeleeuwen:		5e E - 15e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13e E - 15e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10e E - 12e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8e E - 9e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6e E - 8e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5e E - 6e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. - 402 na Chr.
IJzertijd:		800 - 57 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 57 voor Chr.	
Midden-IJzertijd	475/450 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 - 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 - 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 - 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 - 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		ca. 9500 - 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

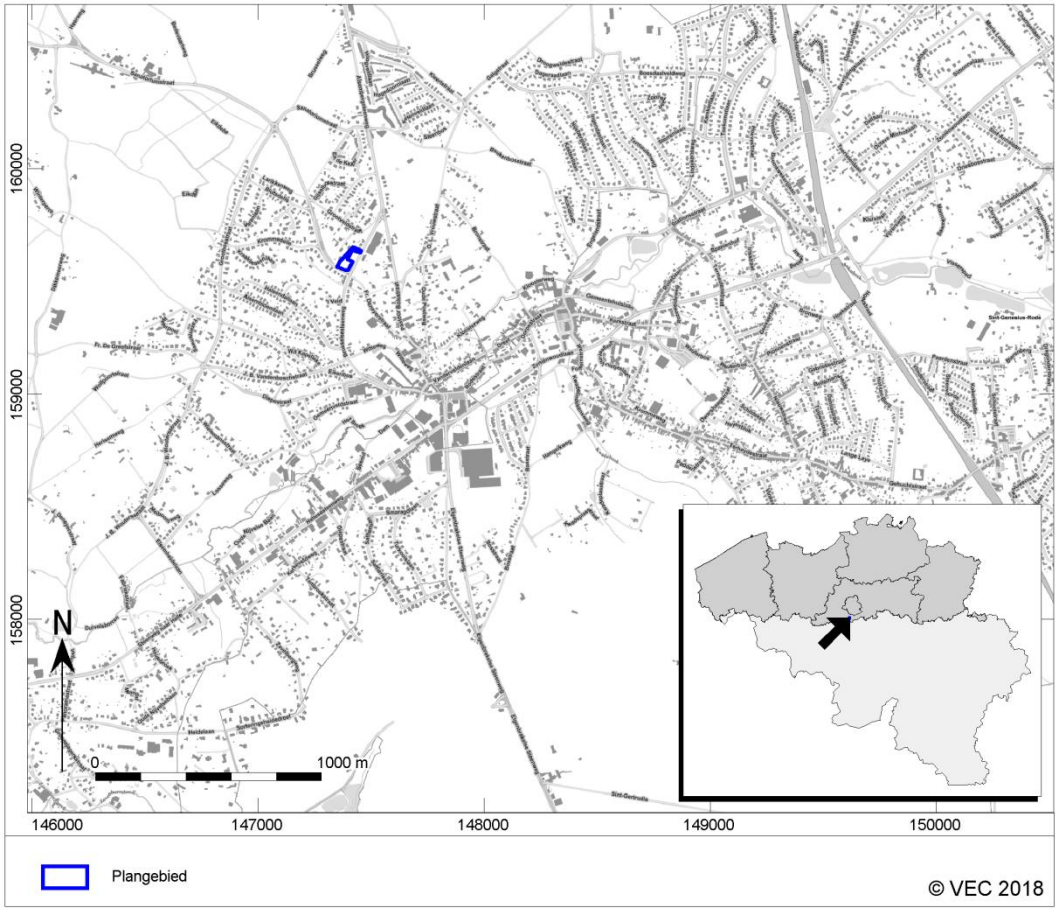
Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen

1 Generiek

(N. Jennes)

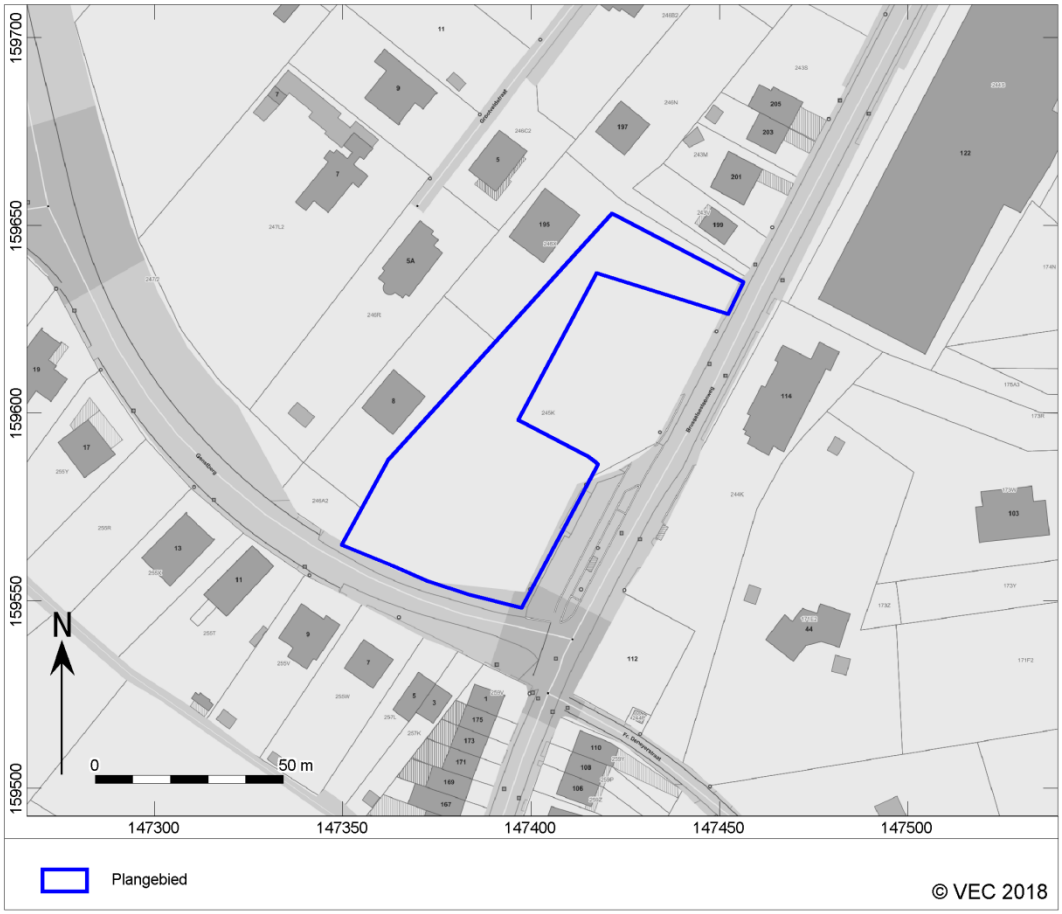
1.1 Beschrijvend gedeelte

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in december/januari 2018 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Grootveld te Alsemberg, gemeente Beersel (afb. 1 en 2). De nota bestaat uit een proefsleuvenonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de realisatie van een nieuwbouwproject. Deze nota volgt op een eerder bekrachtigde archeologienota uitgevoerd door Triharch Onderzoek en Advies bvba.[1]

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

[1] Sevenants & Magerman 2017 (ID5484).

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

1.2 Administratieve gegevens

Uitgevoerde fasen binnen nota:	Bureauonderzoek
Aanleiding:	Realisatie nieuwbouwproject
Locatie:	Grootveld
Plaats:	Alsemberg
Gemeente:	Beersel
Provincie:	Vlaams-Brabant
Kadastrale gegevens:	Kadastrale gemeente Beersel 2de afdeling sectie B nr 245k en een deel van het openbaar domein
Diepte bodemverstoring	N.v.t.; archeologie wordt met zekerheid bedreigd door de bouw van ingegraven garages. Het archeologisch niveau ligt zelf tussen 20-40 cm-mv.
Oppervlakte plangebied	3.473 m^2 / 0,35 ha
Coördinaten (*bounding box; Lambertcoördinaten (EPSG:31370)*	198 312,57 / 166 003,28 198 404,74 / 166 004,04 198 406,05 / 165 924,19 198 313,22 / 165 923,33
Projectcode OE	2018L10
Projectcode VEC	4200995
Melding van aanvang sleuvenonderzoek	ID 1652
ID archeologienota	ID 5484
Auteur:	N. Jennes & Y. Raczynski-Henk
Projectmedewerker(s):	N. Jennes & J. Lemahieu (proefsleuvenonderzoek), Y. Raczynski-Henk (aardkundig gedeelte)
Autorisatie:	B. Weekers-Hendrikx (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)
Begindatum onderzoek:	19 december 2018
Einddatum onderzoek:	19 december 2018
Beheer en plaats documentatie:	Vlaams Erfgoed Centrum

	Liesdonk 5 2440 Geel
Relevante thesaurustermen:	Archeologische vooronderzoek met ingreep in de bodem; Archeologische waarde

1.3 Archeologische voorkennis en maatregelen

In het najaar van 2017 werd door Trihard Onderzoek en Advies bvba een archeologienota opgesteld voor het plangebied op de hoek tussen de Genstberg en de Brusselsesteenweg te Alsemberg, gemeente Beersel.[2]
Geografische kaartmateriaal toonde aan dat het plangebied is gelegen op de flank van een heuvelrug in de Vlaamse leemstreek, omringd door verschillende beken (figuur 5 in de archeologienota). Dit maakt dat bewoning in het verleden enigszins wel verwacht kan worden.
Historisch kaartmateriaal toonde aan dat behalve de plaats van het tankstation het terrein onbebouwd is gebleven. De CAI en de plaatsnamen suggereren bewoning op het grondgebied van Alsemberg voor elke (pre-)historische periode. Enkel de attestatie van bewoning in de Metaaltijden lijkt alsnog te ontbreken, maar gezien alle andere perioden vertegenwoordigd zijn kan bewoning uit de Metaaltijden alsnog verwacht worden.
Het bureauonderzoek werd hier aangevuld met een terreininspectie en een aantal controleboringen. Met uitzondering van waar vroeger een tankstation heeft gestaan en bijgevolg de bodem is vergraven, is de kans op het aantreffen van archeologische resten plausibel. Het onderzoek concludeerde dat er te weinig informatie beschikbaar was om het plangebied af te schrijven. De geplande werken op het terrein laten het niet toe eventuele archeologie in de bodem te bewaren. Daarom werd een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven geadviseerd.

1.4 Huidig gebruik en verstoringen

Op 9 september 2017 werd een visuele terreininspectie uitgevoerd door Triharch Onderzoek en Advies bvba. De uitgraving van het tankstation was duidelijk in het landschap zichtbaar. Het plangebied was begroeid met bomen.

1.5 Beschrijving van de geplande werken[3]

Binnen het plangebied wordt een nieuwbouwproject gerealiseerd. Er worden drie bouwblokken gepland met in totaal twaalf appartementen en zes woningen. Het gelijkvloers bevat een ruimte voor diensten en voorzieningen en een overdekte parkeergarage voor 34 voertuigen. Blok H bevat zes woningen en blok A en B telkens zes wooneenheden. Aan de voorzijde van het terrein wordt een publieke zone aangelegd met o.a. een ventweg, een publieke parking, een stelplaats voor afvalcontainers, etc. Grenzend aan de ventweg worden tevens vier parkeerplaatsen ingericht. Het project wordt gerealiseerd in de natuurlijke helling. Boven de ruimte voor diensten en voorzieningen en de overdekte parking wordt een groenzone voorzien.

1.6 Juridisch kader

De nota werd vervaardigd naar aanleiding van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning. De verplichting tot de opmaak wordt beschreven in Artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet:

Artikel 5.4.1.

Een bekrachtigde archeologienota zoals vermeld in artikel 5.4.8 wordt bij de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem toegevoegd in volgende situaties:
1° aanvragen met betrekking tot percelen die gelegen zijn in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site;
2° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m^2 of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones;
3° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m^2 of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig gelegen zijn buiten archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones.

Voor de toepassing van het eerste lid, 2° en 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

[2] Sevenants & Magerman 2017.
[3] Voor de gedetailleerde beschrijving van de geplande werken wordt verwezen naar Sevenants & Magerman 2017: 6-7.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning wordt van die verplichting vrijgesteld:
1° indien de aanvraag betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering;
2° indien de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden;
3° indien de aanvrager een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon is, de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem minder dan 5000 m^2 beslaat, en de betrokken percelen volledig gelegen zijn buiten woongebied of recreatiegebied en buiten archeologische zones opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten beschermde archeologische sites.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor deze vrijstellingen bepalen.

Voor de toepassing van het derde lid, 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem kan een archeologienota indienen die in het kader van een vorige vergunningsaanvraag is bekrachtigd, als de stedenbouwkundige vergunning betrekking heeft op hetzelfde perceel of dezelfde percelen en als de ingreep in de bodem van de te vergunnen werken overeenkomt met de ingreep in de bodem van de werken omschreven in de bekrachtigde archeologienota.

In het gebied is reeds een archeologienota opgemaakt. Hieruit is gebleken dat binnen het plangebied nog steeds archeologische resten te verwachten zijn. De nota zal uitgevoerd worden conform het Programma van Maatregelen uit het reeds uitgevoerd onderzoek.

Het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied dient te gebeuren op grond van de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetector (versie 2.0). Het doel van de Code is om als een minimale standaard te dienen voor de kwaliteit van archeologisch onderzoek en het gebruik van metaaldetectoren in Vlaanderen.[4]
De eventuele vondsten en bijhorende documentatie die tijdens het archeologisch onderzoek worden verzameld, zullen voorlopig worden bewaard bij Vlaams Erfgoed Centrum bvba. Na afronding van het totale onderzoek zullen de vondsten en data worden overgedragen.

[4] Agentschap Onroerend Erfgoed 2016.

2 Proefsleuvenonderzoek

(N. Jennes)

2.1 Doelstellingen

Het proefsleuvenonderzoek heeft tot doel om de verwachting opgesteld tijdens het bureauonderzoek te toetsen, en indien de aanwezigheid van sporen kan worden gestaafd een waardering aan de vindplaats geven.
In het Programma van Maatregelen werden de volgende onderzoeksvragen opgesteld voor het proefsleuvenonderzoek:

M.b.t. de fysisch-geografische context van het plangebied:

- Wat is de bodemkundige variabiliteit binnen het plangebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de bodem in het plangebied?
- Wat is de impact van de bodemkundige vaststellingen op het potentieel aanwezig (geweest) archeologisch bodemarchief?
- Wat is de stand van het grondwater?
- Zijn verstoringen merkbaar, o.a. zand-, leem- en/of steenontginning?

M.b.t. het archeologisch potentieel voor het plangebied:

- Zijn er aanwijzingen dat er geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt of dat er geen potentieel tot kennisvermeerdering te verwachten valt binnen (een deel van) het plangebied?
    - Gebieden met uitgegraven en/of sterk verstoorde bodems?
    - Kan dit gebied ruimtelijk (oppervlakte en diepte) afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Indien er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van archeologische sites in het plangebied (incl. het talud en het reeds vastgesteld archeologisch spoor/laag bij controleboring BO2):
    - Kunnen archeologische sites in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
    - Kunnen de karakteristieken van elke archeologische site beschreven worden?
    - Wat is de bewaringstoestand van elke archeologische site?
    - Wat is de waarde van elke archeologische site?

M.b.t. de geplande bodemingrepen:

- Welke bodemingrepen gaan gepaard met dit project?
    - Met betrekking tot de voorbereiding en uitvoering van de werken?
    - Met betrekking tot tijdelijke werkzones?
- Wat is de impact van deze bodemingrepen op het archeologisch bodemarchief?
- Kan de potentiële impact van deze bodemingrepen op het archeologisch bodemarchief vermeden en/of beperkt worden door wijziging van het ontwerp en/of de uitvoeringswijze van de geplande ruimtelijke ontwikkeling (door behoud in situ)?

2.2 Werkwijze en onderzoeksstrategie

2.2.1 Strategie

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk en de bepalingen uit het programma van maatregelen. Voor de start van het proefsleuvenonderzoek is een melding van aanvang gedaan (ID 1652) bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Tevens werd een projectcode bij het agentschap Onroerend Erfgoed aangevraagd: 2018L10.

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd op woensdag 19 december 2018 door Niels Jennes (veldwerkleider) en Jonas Lemahieu (veldarcheoloog). De betrokken aardkundige was Y. Raczynski-Henk. De graafmachine werd geleverd door firma Van Eycken Transport.
Het archeologisch onderzoek stond onder toezicht van Onroerend Erfgoed provincie Vlaams-Brabant en Walter Sevenants van Triharch onderzoek en Advies bvba.

Om een betrouwbaar beeld te kunnen vormen van de aanwezige archeologie binnen het plangebied, diende een oppervlakte van ongeveer 10% te worden onderzocht door middel van proefsleuven. Er is gekozen voor dit percentage omdat op die manier genoeg oppervlakte onderzocht kan worden om een goede archeologische verwachting te bekomen van het plangebied. Het proefsleuvenonderzoek richt zich op het deel van het plangebied dat tijdens de bureaustudie als het meest intact werd beschouwd. Binnen het plangebied wordt een nieuwbouwproject met bijhorende parking, groenzone en publieke ruimte gerealiseerd. De oppervlakte van het plangebied bedraagt 3.473 m^2.

Er waren vier sleuven gepland, drie ten zuiden van het voormalige tankstation en één ten noorden ervan (afb. 3). Van zuid naar noord bedragen de afmetingen: 47 m, 45 m, 40 m en 40 m. Alle sleuven hadden een breedte van 2 m. In totaal werd

op deze manier 344 m^2 onderzocht, goed voor 9,9% van het plangebied. Hierdoor was er nog ruimte om, indien nodig, extra kijkvensters te graven om het terrein goed te kunnen evalueren.

Tenslotte schreef het Programma van Maatregelen voor om ook de talud in het noordwesten van het plangebied haaks te couperen. Deze loopt parallel aan het perceel dat aan het noordwesten van het plangebied grenst.

Afb. 3. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op een luchtfoto.

De zone van vooronderzoek betrof een vrij moeilijk te onderzoeken terrein. Het terrein liep steil op in noordwestelijke richting. De bomen waren zo goed als allemaal afgezaagd tot op het niveau van het maaiveld, echter dikke stronken lieten hun sporen na in het opgravingsvlak. Op afbeelding 4 zijn enkele foto's van het terrein te zien. Op de linkse foto is te zien dat de hellingsgraad redelijk steil is. Op de rechtse foto is de uiterst oostelijke sleuf te zien met in het wit de aanduiding van de te couperen talud. De sleuven zijn quasi getrokken zoals vermeld in het Programma van Maatregelen. Wegens veiligheidsredenen is er enige afstand van de straat of de afsluiting van het perceel gebleven. Waar de bomen behouden worden zijn de sleuven iets verlegd.

Afbeelding 5 toont het overzicht van de aangelegde werkputten. Aan werkput 4 werd onmiddellijk een uitbreiding gegraven daar ten noorden ervan teveel struikgewas stond om door te graven. De uitbreiding heeft geen negatief effect op de waardering van het plangebied. Integendeel wordt nu ook een deel van de leegte tussenin de proefsleuven opgevuld. In totaal werd 326,59 m^2 van het te onderzoeken terrein opengelegd. Dit is goed voor 9,5 % van het plangebied, 0,4% minder dan de beoogde dekkingsgraad. De reden hiervoor was het moeilijk begaanbare terrein door de aanwezige boomstronken en bossages en de zeer steile helling waardoor de kraan moeite had bovenaan te geraken. Daarnaast is wegens veiligheidsredenen ook enige afstand gehouden van de grenzen van het plangebied. Ondanks de minder aangelegde oppervlakte, wordt de dekkingsgraad echter wel als genoeg beschouwd om het plangebied goed te kunnen evalueren en dus uitspraken te doen in verband met het advies voor verder onderzoek.

Op basis van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek werd uitgegaan van één archeologisch vlak. Dit werd net onder de A-horizont aangetroffen. De stratigrafie wordt later verder besproken.

Afb. 4. Zicht op het terrein.

Afb. 5. Overzicht van de aangelegde werkputten.

2.3 Methodiek tijdens het veldwerk

Het archeologische vlak is onder begeleiding van de veldwerkleider machinaal aangelegd door een kraan op rupsbanden met een gladde bak. Het vlak is plaatselijk manueel opgeschaafd om de leesbaarheid te orderen. De sleuven en de stort zijn met behulp van een metaaldetector onderzocht. Hierna zijn het vlak en de sporen digitaal ingemeten en uitvoerig beschreven (spoornummer, vorm, soort, kleur, samenstelling) met behulp van een *robotic Total Station* (rTS).

Om een indruk te krijgen van de aard en conservering zijn enkele grondsporen met de hand gecoupeerd. Alle antropogene sporen zijn in het vlak gefotografeerd en de gecoupeerde sporen zijn gefotografeerd, getekend (schaal 1:20) en beschreven.

Om de bodemopbouw te bestuderen zijn verschillende profielkolommen aangelegd (afb. 6). De profielkolommen zijn handmatig opgeschaafd en vervolgens ingekrast. De kolommen zijn gefotografeerd en ingetekend op schaal 1:20. De lagen zijn beschreven door de betrokken archeologen en vervolgens gecontroleerd door een aardkundige.

Afb. 6. Overzicht van de opgeschaafde profielen. Het profielnummer is opgebouwd uit het put- en volgnummer.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Methoden, technieken en criteria bij het assessment

Gezien er geen relevante sporen zijn aangetroffen noch vondsten zijn aangetroffen, ontbreekt een assessment van de stalen, vondsten en conservatie.
Het assessment van de sporen werd uitgevoerd op basis van de digitale plannen en tekeningen, de foto's en de spoorbeschrijvingen. Deze gegevens werden bestudeerd in relatie tot historisch kaartmateriaal en luchtfoto's.

2.4.2 Aardkundige beschrijving

(Y. Raczynski-Henk & N. Jennes)

Inleiding

In totaal zijn vijf profielen geregistreerd (afb. 6). Tijdens het onderzoek zijn alle profielwanden beschreven op lithologie, sedimentologie en bodemvorming. De bodems zijn beschreven per onderscheiden hoofd- en subhorizont. Van elk profiel is, indien nodig, het koolzure kalkgehalte bepaald met behulp van een 10% zoutzuuroplossing. Daarnaast zijn, indien aanwezig, sedimentaire structuren beschreven.
De X- en Y-coördinaten zijn ingemeten met een *Robotic Total Station (RTS)* met een nauwkeurigheid van 1 cm (planimetrie in Lambertcoordinaten (EPSG:31370). De Z-coordinaten zijn tevens tot op 1 cm nauwkeurig bepaald, op basis van de Tweede Algemene Waterpassing.

Geologische en bodemkundige achtergrondinformatie
Het onderzoeksgebied is gelegen in de Vlaamse (zand)leemstreek, ten zuiden van Brussel. Het plangebied bevindt zich in het deelbekken van Zenne-Molenbeek. Het gebied wordt gekenmerkt door zuidwest naar noordoost gelegen heuvelruggen omring door vrij steile hellingen en ondiepe depressies.[5]

In de diepere ondergrond zijn afzettingen van de Formatie van Brussel terug te vinden, bestaande uit bleekgrijs fijn zand. Het is kalkhoudend, soms fossielhouden en wordt verder gekenmerkt door kiezel- en kalkzandsteenbanken. De formatie werd gevormd tijdens het Vroeg-Lutetiaan (46,7-48,6 miljoen jaar geleden).

Gedurende het Pleistoceen zijn deze afzettingen bedekt door een pakket eolisch zand en/of leem. Tijdens het Laatglaciaal werd, vanuit het drooggevallen Noordzeebekken, door de wind een (lemig) zandpakket opgeblazen dat zich als een deken over het landschap verspreidde. Het zwaardere zand viel neer in het noordelijk gedeelte van Vlaanderen, het lichtere materiaal, leem, in het zuidelijk gedeelte. Op de Quartairgeologische kaart staat het plangebied gekarteerd onder profieltype 2. Dit type bestaat uit eolische afzettingen bestaande uit zand of silt van het Weichseliaan of het vroeg Holoceen en/of hellingsafzettingen van het Quartair. Er zijn geen Holocene of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie aanwezig. Op basis van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek zijn de in het plangebied aangetroffen afzettingen gedetermineerd als Laat-Pleistocene of Vroeg-Holocene eolische leemafzettingen.

Op de bodemkaart wordt het plangebied voornamelijk als bebouwde zone en LBa aangegeven. De Lba-bodem betreft een droge zandleembodem met textuur B-horizont. Deze zone wordt omgeven door droge (zand)leembodems met textuur B-horizont (sLba, Aba1).

Bodemopbouw in het projectgebied
De vijf bodemprofielen tonen eenzelfde bodemopbouw aan. Enkel ter hoogte van profiel 1.2 werd nog een verstoring, vermoedelijk te maken met het vroege tankstation, aangetroffen. Onmiddellijk onder de A-horizont werd de Bt-horizont aangetroffen, waarop het vlak werd aangelegd. Kenmerkend hier is de grote hoeveelheid planten- en boomwortels. Ze worden gekenmerkt door de veel lossere structuur dan de ongeroerde bodem. Ze zijn zowel in het vlak als in de profielen waar te nemen. Het archeologisch vlakniveau werd, zoals tijdens de controleboringen werd vastgesteld en beschreven in de archeologienota, aangetroffen tussen 20 en 40 cm onder het maaiveld.

Afbeelding 7 toont het profiel in werkput 4. Dit bevindt zich centraal in het plangebied. Het is duidelijk dat de Bt-horizont zich net onder de A-horizont bevindt. Natuurlijke verkleuringen, als gevolg van planten- en boomwortels, maken het moeilijk de archeologische lagen mooi van elkaar te onderscheiden. Zoals de bodemkaart aantoonde werd overal binnen het plangebied een droge (zand)leembodem aangetroffen.
Hiermee kunnen de bevindingen uit de archeologienota bevestigd worden.

Afb. 7. Profiel 4.1.

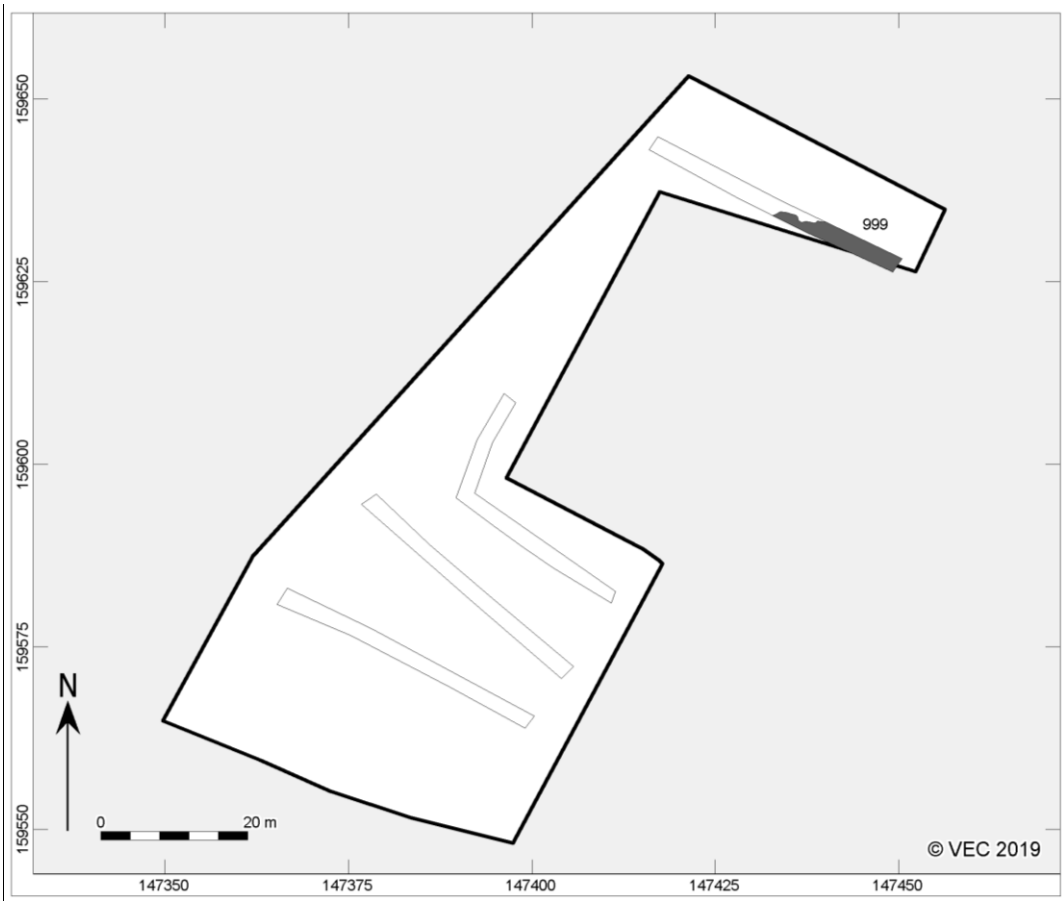
[5] Sevenants & Magerman 2017: 11.

2.4.3 Assessment van de sporen

Het vlak werd aangelegd tussen 84 en 90 m +TAW. Het vlak helft af in zuidoostelijke richting. Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn geen archeologische relevante sporen aangetroffen (afb. 9). Enkel in het uiterste zuidoosten van werkput 1 werd een verstoring (S999) aangetroffen. Deze werd tevens gevat in profiel 1.2 (afb. 8). Verder werden de vlakken gekenmerkt door de aanwezigheid van natuurlijke verkleuringen. De textuur van deze verkleuringen is losser en vaak zijn de wortels nog goed te zien (afb. 10).

Afb. 8. Profiel 1.2.

Afb. 9. Allesporenkaart met interpretatie.

Afb. 10. Vlakniveau in werkput 3.

Tenslotte werd vanuit het Programma van Maatregelen geadviseerd een coupe te graven op de talud die haaks op de sleuven loopt, in het noordwesten van het plangebied (afb. 11). Vanuit de archeologienota werd het mogelijk geacht dat de talud onderdeel was van een neolithische aarden wal. Na het couperen ervan werd duidelijk dat onder het maaiveld zeer los zand, binnen een zandlemig tot lemig plangebied, aanwezig was waarin een groot blok piepschuim werd aangetroffen.

De grootte van het blok toont aan dat er geen sprake is van bioturbatie. Onder het gele zand werd een extreem harde (zand)lemige A-horizont aangetroffen (afb. 12).

Concluderend kan gezegd worden dat geen aanwijzingen werden gevonden voor de aanwezigheid van nederzettingssporen of sporen te relateren aan funeraire activiteiten.

Afb. 11. Locatie van de coupe op de talud in het rood.

Afb. 12. Coupe op de talud in het noordoosten van het plangebied. Het blok piepschuim is aangeduid met de witte pijl.

3 Besluit

(N. Jennes)

3.1 Assessment van het onderzochte gebied

Het bureauonderzoek toonde aan dat er onvoldoende informatie was om duidelijke uitspraken te doen over het al dan niet aanwezig zijn van archeologie in de bodem. Gezien de verschillende CAI meldingen met betrekking tot periode vanaf de steentijd tot en met de Middeleeuwen werd een zeker potentieel in acht genomen.

Terreininspecties en controleboringen toonden aan dat de bodem archeologie kan bevatten, behalve daar waar vroeger een tankstation gestaan heeft.

Vanwege de verstoring (in het kader van een nieuwbouwproject) van mogelijke archeologische resten die niet in situ bewaard kunnen worden,was er nood aan vervolgonderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.

Het proefsleuvenonderzoek bevestigde de aardkundige waarden vastgesteld tijdens de controleboringen. Echter werden geen nederzettingssporen of sporen te relateren aan funeraire activiteiten aangetroffen. Tenslotte is de talud in het noordwesten van het plangebied geen aarden wal uit de steentijd. Gezien het losse zand waarin piepschuim werd aangetroffen, binnen een zandlemige bodem, heeft de talud eerder te maken met de ophoging ten behoeve van de woningen iets verderop.

De gestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de bereikte resultaten als volgt worden beantwoord:

M.b.t. de fysisch-geografische context van het plangebied:

- *Wat is de bodemkundige variabiliteit binnen het plangebied?*
  Binnen het plangebied werd slechts één bodemkundige opbouw aangetroffen. Onder een Ahp-horizont tussen pakweg 20-40 cm dik bevond zich onmiddellijk de Bt-horizont. Enkel ter hoogte van de talud in het noordwesten van het plangebied bevond zich bovenop de A-horizont nog geel zand (met daarin piepschuim) afgedekt door een Ahp-horizont.
- *Wat is de bewaringstoestand van de bodem in het plangebied?*
  De bodem kent algemeen een goede bewaringstoestand. Onder de Ahp-horizont bevond zich onmiddellijk de Bt-horizont. Ter plaatste van het voormalige tankstation en net ten noorden ervan is de bodem vergraven.
- *Wat is de impact van de bodemkundige vaststellingen op het potentieel aanwezig (geweest) archeologisch bodemarchief?*
  Moest er archeologie aanwezig geweest zijn binnen het plangebied zou deze zeker zichtbaar geweest zijn. Het zeer steile reliëf lijkt eerder de reden te zijn om zich net niet op die plek te vestigen. Lichtere hellingen of plateaus zijn daar idealer voor.
- *Wat is de stand van het grondwater?*
  Het archeologisch vlak werd aangelegd tussen circa 84 en 90 m +TAW. Er werd geen grondwater opgemerkt. Door de sterke droogte van de laatste paar maanden zou het grondwater erg laag kunnen staan.
- Zijn verstoringen merkbaar, o.a. zand-, leem- en/of steenontginning?
  In het noordoosten van het plangebied, net ten noorden van het voormalige tankstation, was een verstoring aangetroffen. Deze leek allerminst op een ontginning, maar heeft waarschijnlijk te maken met de bouw of afbraak van het voormalige tankstation.

M.b.t. het archeologisch potentieel voor het plangebied:

- *Zijn er aanwijzingen dat er geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt of dat er geen potentieel tot kennisvermeerdering te verwachten valt binnen (een deel van) het plangebied?*
  - *Gebieden met uitgegraven en/of sterk verstoorde bodems?*
  - *Kan dit gebied ruimtelijk (oppervlakte en diepte) afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*

  Nergens binnen de proefsleuven werd archeologie aangetroffen. Een goede reden is de lokale topografie van het terrein, dat goed is aangeduid op de Vandermaelenkaart. Centraal binnen het plangebied stond een tankstation. Ter hoogte hiervan is de bodem volledig uitgegraven. Net ten noorden hiervan werd in de proefsleuf eveneens een verstoring aangetroffen die waarschijnlijk te maken heeft met de bouw of het uitgraven van dit gebouw. Het gebied heeft bijgevolg geen potentieel op kennisvermeerdering. De talud in het noordwesten van het plangebied werd eveneens gecoupeerd. Onder het maaiveld bevond zich geel en los zand waarin piepschuim werd herkend. De talud is bijgevolg geen aarden wal uit de prehistorie.
- *Indien er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van archeologische sites in het plangebied (incl. het talud en het reeds vastgesteld archeologisch spoor/laag bij controleboring BO2):*
  - *Kunnen archeologische sites in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*
  - *Kunnen de karakteristieken van elke archeologische site beschreven worden?*
  - *Wat is de bewaringstoestand van elke archeologische site?*
  - *Wat is de waarde van elke archeologische site?*

Er zijn geen aanwijzingen voor archeologie in de bodem. Het vermoedelijk spoor dat werd aangeboord betreft hoogstwaarschijnlijk een natuurlijke verkleuring. Daar de wortels nog in de grond zichtbaar waren was de grond iets bruiner en losser gekleurd. Deze zijn eveneens in de profielen te volgen.

M.b.t. de geplande bodemingrepen:

- *Welke bodemingrepen gaan gepaard met dit project?*
    - *Met betrekking tot de voorbereiding en uitvoering van de werken?*
    - *Met betrekking tot tijdelijke werkzones?*
- *Wat is de impact van deze bodemingrepen op het archeologisch bodemarchief?*
- *Kan de potentiële impact van deze bodemingrepen op het archeologisch bodemarchief vermeden en/of beperkt worden door wijziging van het ontwerp en/of de uitvoeringswijze van de geplande ruimtelijke ontwikkeling (door behoud in situ)?*
  Voor de hierboven gestelde vragen m.b.t. de bodemingrepen kan verwezen worden naar de eigenlijke archeologienota.[6] Gezien er geen archeologie is aangetroffen is er geen potentieel tot kennisvermeerdering en is deze vraag weinig toepasselijk.

3.2 Potentieel op kennisvermeerdering

Binnen het plangebied werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. De afwezigheid van archeologie wordt hierbij benadrukt. Er is dus geen potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

3.3 Bepaling van vervolgonderzoek

Gezien er geen archeologische sporen binnen het plangebied aanwezig zijn adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum om het plangebied vrij te geven. Vervolgonderzoek levert in dit geval geen kenniswinst op. Daarmee vormt het prospectief onderzoek met ingreep in de bodem (in de vorm van proefsleuven) het einde van het onderzoek voor het plangebied op de hoek tussen de Genstweg en de Brusselsesteenweg te Alsemberg.

[6] Sevenants & Magerman 2017.

4 Samenvatting

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in december/januari 2018 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Grootveld te Alsemberg, gemeente Beersel (afb. 1 en 2). De nota bestaat uit een proefsleuvenonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de realisatie van een nieuwbouwproject.

In het najaar van 2017 werd door Trihard Onderzoek en Advies bvba een archeologienota opgesteld voor het plangebied op de hoek tussen de Genstberg en de Brusselsesteenweg te Alsemberg, gemeente Beersel.[7]
Geografische kaartmateriaal toonde aan dat het plangebied is gelegen op de flank van een heuvelrug in de Vlaamse leemstreek, omringd door verschillende beken (figuur 5 in de archeologienota). Dit maakt dat bewoning in het verleden enigszins wel verwacht kan worden.
Historisch kaartmateriaal toonde aan dat behalve de plaats van het tankstation het terrein onbebouwd is gebleven. De CAI en de plaatsnamen suggereren bewoning op het grondgebied van Alsemberg voor elke (pre-)historische periode. Enkel de attestatie van bewoning in de Metaaltijden lijkt alsnog te ontbreken, maar gezien alle andere perioden vertegenwoordigd zijn kan bewoning uit de Metaaltijden alsnog verwacht worden.
Het bureauonderzoek werd hier aangevuld met een terreininspectie en een aantal controleboringen. Met uitzondering van waar vroeger een tankstation heeft gestaan is de kans op het aantreffen van archeologische resten plausibel. De geplande werken op het terrein laten het niet toe eventuele archeologie in de bodem te bewaren. Daarom werd een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven geadviseerd.

Het proefsleuvenonderzoek, uitgevoerd in december 2018, leverde geen archeologische relevante sporen op. In het noordoosten van het plangebied werd een verstoring aangetroffen die waarschijnlijk te relateren is aan het voormalige tankstation dat zich centraal binnen het plangebied bevond. Verder werden enkel natuurlijke verkleuringen als gevolg van boom- en plantenwortels aangetroffen. De structuur ervan was beduidend losser. In het noordwesten van het plangebied werd een talud gecoupeerd, welke in de archeologienota als een mogelijke aarden wal uit steentijd werd geïnterpreteerd. Na couperen bestond het profiel uit geel en los zand waarin piepschuim werd aangetroffen. Bijgevolg is de talud niet van hoge ouderdom. Concluderend werden er geen nederzettingssporen aangetroffen, noch sporen die te relateren zijn aan funeraire activiteiten.

Gezien er geen archeologische sporen binnen het plangebied aanwezig zijn adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum om het plangebied vrij te geven. Vervolgonderzoek levert in dit geval geen kenniswinst op. Daarmee vormt het prospectief onderzoek met ingreep in de bodem (in de vorm van proefsleuven) het einde van het onderzoek voor het plangebied op de hoek tussen de Genstweg en de Brusselsesteenweg te Alsemberg.

Literatuur

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016: Code van Goede Praktijk voor de uitvoering en rapportage over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2,0.

Ervynck, A., S. Debruyne, R. Ribbens, 2015: *Assessment; Een handleiding voor de archeoloog.* Onroerend Erfgoed, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed.

Sevenants, W. & K. Magerman, 2017: *Archeologienota. Alsemberg-Grootveld. Genstberg/Brusselsteenweg (prov. Vlaams-Brabant)*. Triharch Onderzoek & Advies.

Geraadpleegde websites

http://www.geopunt.be/kaart
https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html

[7] Sevenants & Magerman 2017.

Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.
Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.
Afb. 3. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op een luchtfoto.
Afb. 4. Zicht op het terrein.
Afb. 5. Overzicht van de aangelegde werkputten.
Afb. 6. Overzicht van de opgeschaafde profielen. Het profielnummer is opgebouwd uit het put- en volgnummer.
Afb. 7. Profiel 4.1.
Afb. 8. Profiel 1.2.
Afb. 9. Allesporenkaart met interpretatie.
Afb. 10. Vlakniveau in werkput 3.
Afb. 11. Locatie van de coupe op de talud in het rood.
Afb. 12. Coupe op de talud in het noordoosten van het plangebied. De blok piepschuim wordt aangeduid met de witte pijl.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Bijlage 1 Plannenlijst

Projectcode	2018L10
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	1
Type plan	kadasterplan
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	digitaal
Datum	27/12/2018
Plannummer	2
Type plan	kadasterplan
Onderwerp plan	Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/12/2018
Plannummer	3
Type plan	luchtfoto
Onderwerp plan	Aanduiding van het uit te voeren onderzoek op een luchtfoto
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/12/2018
Plannummer	5
Type plan	luchtfoto

Onderwerp plan	Overzicht van de aangelegde werkputten
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/12/2018
Plannummer	6
Type plan	luchtfoto
Onderwerp plan	Overzicht van de opgeschaafde profielen
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/12/2018
Plannummer	9
Type plan	Allesporenkaart
Onderwerp plan	Allesporenkaart
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/12/2018
Plannummer	11
Type plan	luchtfoto
Onderwerp plan	Locatie van de coupe op de talud
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/12/2018

Bijlage 2 Fotolijst

Projectcode	2018L10
Onderwerp	fotolijst

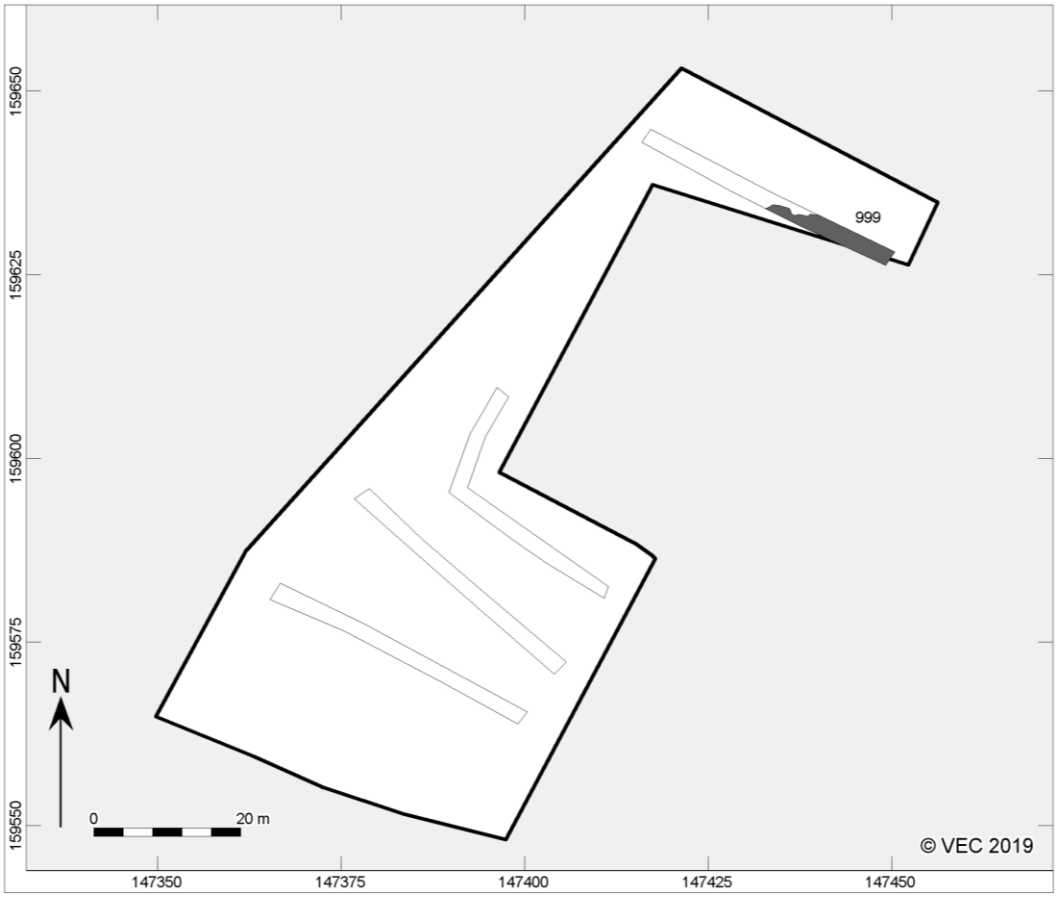
ID	4
Type	Overzichtsfoto
onderwerp	Zicht op het terrein
ID	7
Type	Profielfoto
onderwerp	Profiel 4.1
ID	8
Type	Profielfoto
onderwerp	Profiel 1.2
ID	10
Type	Vlakfoto
onderwerp	Vlak in werkput 3
ID	12
Type	Coupefoto
onderwerp	Coupe op de talud in het noordwesten van het plangebied

OPGR_ID	Fotonr	Put	Vlak	Soort	Onderwerp	Datum	Foto's
ALSM-18	1	1	1	VLAK, PROFIEL	Vlak- en profielfoto's wp 1	19-dec-18	0001 t/m 0010
ALSM-18	2	1	1	VLAK, PROFIEL	Vlak- en profielfoto's wp 2	19-dec-18	0011 t/m 0017
ALSM-18	3	3	1	VLAK, PROFIEL	Vlak- en profielfoto's wp 3	19-dec-18	0018 t/m 0025
ALSM-18	4	4	1	VLAK, PROFIEL	Vlak- en profielfoto's wp 4	19-dec-18	0026 t/m 0034
ALSM-18	5	5	1	Profiel	Profiel talud	19-dec-18	0035 t/m 0039

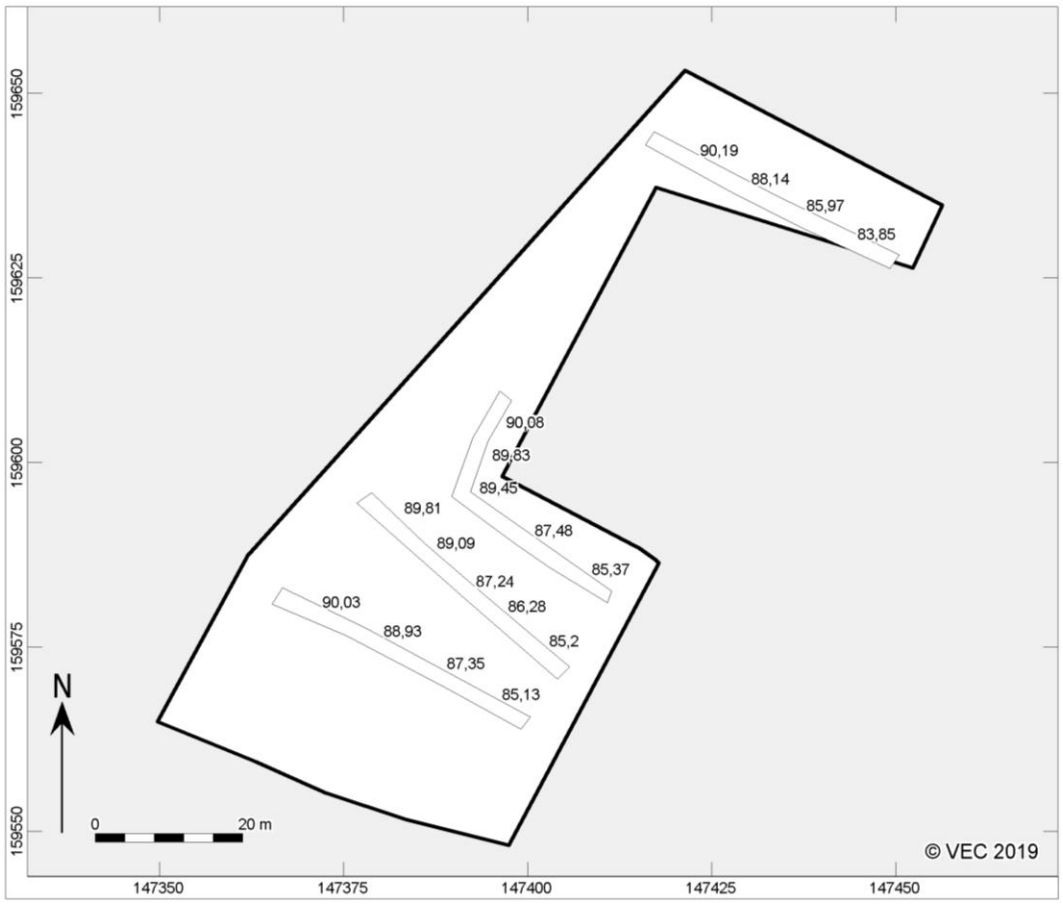
Bijlage 3 Tekeninglijst

Projectcode	2018L10
Onderwerp	Tekeningenlijst
Tekeningnummer	1
Type	Profieltekening
Onderwerp	Alle profielkolommen
Aanmaakschaal	1:20
Aanmaakwijze	Manueel
Datum	19/12/2018

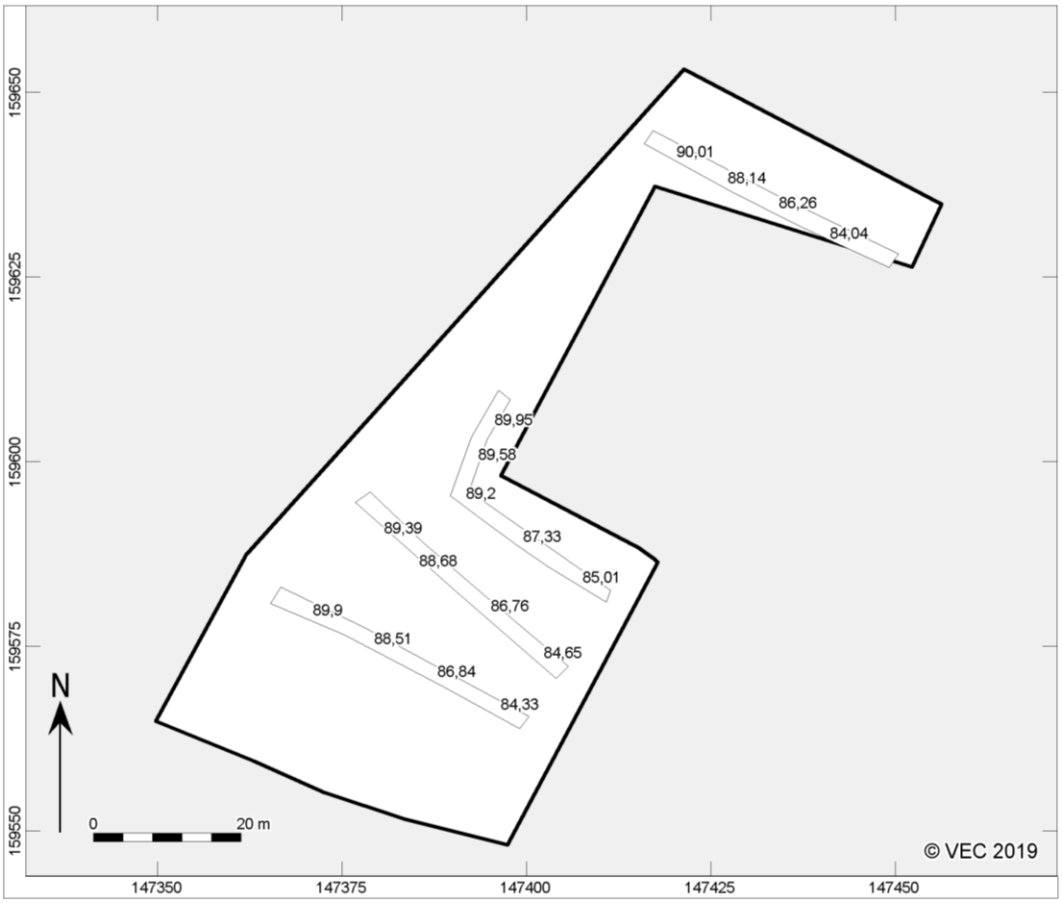
Bijlage 4 Sporenkaart

Bijlage 5 Digitale hoogtemetingen

Hoogtes Maaiveld

Hoogtes vlak

Bijlage 6 Beschrijving referentieprofiel

Referentieprofiel:	1	Landgebruik:	Braakliggend terrein/bos
Datum:	19 december 2018	Vegetatie:	Bomen en struiken
Type onderzoek:	Proefsleuven	Bodemclassificatie:	Lba, OB en Abp
Profielkolom nummer	4.1	Fotonummer:	4
Projectcode:	2018L10	Afbeeldingsnummer foto('s):	ALSM-18-0032 t/m 0034
Weersomstandigheden:	Bewolkt, droog		
Beschrijver:	N. Jennes		
x-y-coördinaten (Lambert EPSG:31370):	147.393,192/159.592,668		
z-coördinaat (m t.o.v. TAW):	88,60		

nummer aardkundige eenheid	bovengrens (cm onder mv)	ondergrens (cm onder mv)	nat/droog beschreven	textuur	zandmediaan	kleur (visueel)	kleur (Munsell)	bodemstructuur	fenomenen	grensduidelijkheid	grensregelmatigheid	interpretatie (aardkundige eenheid)
1	0	30	droog	lemig (L)	fijn zand (Z3)	bruingrijs	/			Onduidelijk	Onregelmatig	A
2	30	50 (putbodem)	droog	lemig (L)	fijn zand (Z3)	geelgrijs	/			duidelijk	regelmatig	Bt

A
Bt
Fotoformulier
ALSG-18
4

Bijlage 7 Afkortingen in de database

REFERENTIELIJSTEN Versie 1.6

AARD SPOOR

Aard van het spoor

Code	Omschrijving
AKR	(oude) akkerlaag
AWC	aardewerkconcentratie
BA	balk
BES	beschoeiing
BG	boorgat
BKS	bekisting
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	beerput/beerkelder
BRL	brandlaag
BU	bustum
BUN	visbun
BV	bouwvoor
CR	crematiegraf
DIG	dier begraving
DK	drenkkuil
DLT	doorlaat (door een muur)
DP	depressie
DR	drain
EG	erfgreppel
ES	esdek
FU	fuik
GA	gracht
GE	geul
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRK	grafkuil
GT	goot
HA	haard
HAK	haardkuil
HG	huisgreppel
HKC	houtskoolconcentratie
HI	hoefindruk
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhumatiegraf
KEL	kelder
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkante kringgreppel
KL	kuil
KS	karrenspoor
LAK	laklaag
LAT	latrine
LG	laag
LO	ophoging slaag
LS	stortlaag
MI	muurinsteek
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
MU	muuruitbraak
NV	natuurlijke verstoring
NVD	dierlijke verstoring
NVP	plantaardige verstoring
OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil
PG	paalgat
PGK	paalgat met paalkuil
PK	paalkuil
PL	plank
PLW	plaggenwand
PO	poel
POE	poer
POT	potstal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergetouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
REC	recent
SG	standgreppel
SI	silo
SL	sloot
SPB	spaarboog
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
VL	vlek
VR	vloer
VSC	vuursteenconcentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WOO	woonlaag
XXX	onbekend

COUPEVORM

Vorm van de onderkant van het spoor in de coupe

Code	Omschrijving
ONR	onregelmatig
PNT	punt
RND	rond
VLK	vlak
KOM	komvormig
REV	revolvertas
VRK	vierkant
RHK	rechthoekig
NG	niet gecoupeerd

VLAKVORM

Vorm van het spoor op het horizontale vlak

Code	Omschrijving
LIN	lineair
ONR	onregelmatig
OVL	ovaal
RHK	rechthoekig
RND	rond
SIK	sikkelvormig
VRK	vierkant

KLEUR

Duiding van de kleur

Code	Referentie
BE	beige
BL	blauw
BR	bruin
GL	geel
GN	groen
GR	grijs
OR	oranje
PA	paars
RO	rood
RZ	roze
WI	wit
ZW	zwart

Daarnaast:

D	donker
L	licht
SCH	schoon
VL	vuil
ZR	zeer

DBRGR = donkerbruingrijs (hoofdkleur is dan grijs)

INSLUITSEL

Aard van een insluitsel van een vulling

Code	Referentie
AS	as
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen schelp)
BS	baksteen
BW	bouwaardewerk (baksteen, dakpan, tegel)
FE	ijzeroer
FF	fosfaat
GL	glas
HK	houtskool
HL	hutteleem
HT	hout
KI	kiezel
LR	leer
MET	metaal
MN	mangaan
NS	natuursteen
OKR	oker
SCH	schelp
SL	slak
VKL	verbrande klei
VST	vuursteen

TEXTUUR

Textuur van een vulling met NEN-classificatie

Code	NEN	Referentie
K	K	klei
ZK	Ks1	zware klei
MK	Ks2	matig zware klei
LK	Ks3	lichte klei
Z-K		zandige klei
ZI		zavel
ZZI	Kz1	zware zavel
MZI	Kz2	matig lichte zavel
LZI	Kz3	lichte zavel
L	L	leem
SL	Lz1	siltige leem
Z-L	Lz3	zandige leem
V	V	veen
V1	Vk3	venige klei
V2	Vk1	kleiig veen
V3	VKM	mineraalarm veen
Z-V	Vz1	zandig veen
Z	Z	zand
FZ	Zs1	fijn zand
MZ	Zs1	middelgrof zand
GZ	Zs1	grof zand
ILZ	Zs2	iets lemig zand
LZ	Zs3	lemig zand
IGHZ	g1	iets grindhoudend zand
MGHZ	g2	matig grindhoudend zand
SGHZ	g3	sterk grindhoudend zand
V-Z	Vz3	venig zand
G	G	grind
FG		fijn grind
GG		grof grind
IZHG	Gz1	iets zandhoudend grind
MZHG	Gz2	matig zandhoudend grind
SZHG	Gz3	sterk zandhoudend grind
ST		steen
HT		hout
H0	h1	humushoudend
H1	h2	matig humeus
H2	h3	humusrijk

INHOUD

Aard van het materiaal van een vondst

Code	Referentie
AW	aardewerk vaatwerk
AWG	gedraaid aardewerk
AWH	handgevormd Aardewerk
BAK STN	baksteen
DAKPAN	dakpan
OXB	bot (geen schelp)
OMB	bot menselijk
ODB	bot dierlijk
CREM	crematiereste n
BOUWMAT	bouwaardewerk (keramisch, geen steen)
COP	copr oliet
GLS	glas (geen slak)
HK	houtskool
HT	hout (geen houtskool, geen plantaardige resten)
KER	keramische objecten (weefgewichten e.d.)
ODL	leer
MXX	metaal (geen slak)
MCU	koper/bronsen
MFE	ijzer
MPB	lood
MIX	gemengd
SXX	natuursteen (geen vuursteen)
PIJP	pijpenkop pen en -stele n
SCH	schelp
SLAK	slakken
TEGEL	tegel
OTE	textiel, touw
HUTTELM	verbrande klei (geen lemen gewichten)
SVU	vuursteen
XXX	overig

MONSTER

Aard van een monster

Code	Referentie
MA	monster algemeen
MAR	monster artropoden
MBOT	monster bot
MC14	monster voor ^{14}C-datering
MCH	chemisch monster
MCR	crematiemonster
MD	monster voor dendrochronologisch onderzoek
MDIA	diatomeeënmonster
MDNA	DNA-monster
MFF	fosfaatmonster
MHK	houtskoolmonster
MHT	houtmonster
MP	pollenmonster
MSC	schelpenmonster
MSL	monster slijpplaat
MZ	zadenmonster voor botanisch onderzoek

VERZAMELWIJZE

Manier waarop een vondst of monster is verzameld.

Code	Referentie
AAC	aanleg coupe (handmatig schaven)
AANV	aanleg vlak of profiel (handmatig)
BIGB	big bag
COUP	couperen (handmatig)
DETC	detector vondst
LICH	lichten (vondst met omringende grond integraal verwijderd)
MAA	machinale aanleg
MAF	machinale afwerking (of machinaal couperen)
MSCH	machinaal schaven
PUNT	puntvondst (ingemeten)
SCHA	uitschaven (handmatig)
SPIT	uitspitten (handmatig)
TROF	troffelen